

**PROJEKT:
""Dla rodziny"
doskonalenie zawodowe kadr systemu
wspierania rodziny i pieczy zastępczej"**

**TEMAT:
Problemy dotyczące pieczy zastępczej i
sposoby ich rozwiązywania**

11-12.01.2018 r.

HARMONOGRAM ZAJĘĆ

Projekt „Dla Rodziny”
- doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Data	11-12.01.2018
Miejsce realizacji	Centrum Zdrowia i Wypoczynku IKAR PLAZA, adres ul. Wschodnia 35, 78-100 Kołobrzeg.
Tytuł szkolenia	Problemy dotyczące pieczy zastępczej i sposoby ich rozwiązywania

9.30	-	11.00	<ul style="list-style-type: none">• Definityjne i prawne wprowadzenie do zagadnień pieczy zastępczej• Instrumenty polityki społecznej
11.00	-	11.30	przerwa kawowa
11.30	-	13.30	<ul style="list-style-type: none">• Identyfikacja problemów występujących w obszarze pieczy zastępczej• Wskazanie przyczyn i konsekwencji
13.30	-	14.30	obiad
14.30	-	15.30	<ul style="list-style-type: none">• Sposoby rozwiązywania problemów z wykorzystaniem istniejących zasobów i interdyscyplinarnej współpracy

I.

Definicyjne i prawne wprowadzenie do zagadnień pieczy zastępczej

Konstytucja RP, zwłaszcza jej art. 72 zapewnia ochronę praw dzieci. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Wynika stąd prawo dziecka do niezakłóconego rozwoju, do ochrony przed wszelkimi formami przemocy, do ochrony zdrowia fizycznego i psychicznego. W tym samym artykule Konstytucja zapewnia dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej prawo do opieki i pomocy władz publicznych. Przy czym, w toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są zobowiązane do uwzględnienia zdania dziecka, w miarę możliwości.

We wszystkich działaniach dotyczących dziecka, podejmowanych przez publiczne lub niepubliczne instytucje opieki społecznej, sądy, władzę administracyjną lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną jest najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka (art. 3 Konwencji o prawach dziecka).

Prawa dziecka umieszczanego w opiece zastępczej nie różnią się od ogólnych praw dziecka, określonych Konwencją o prawach dziecka, jednak prawa te określa szczegółowo Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Oddział 2a, art. 112¹ – 112⁸) oraz Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2013 poz. 135).

W sytuacji, kiedy dziecko jest pozbawione opieki ze strony swoich rodziców albo nie są oni zdolni należycie z tej opieki się wywiązywać, obowiązkiem państwa jest uwzględnić podmiotowość dziecka oraz szanować jego prawo do:

- 1. *Wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka***

Dziecko ma prawo w pierwszej kolejności do dorastania w środowisku rodzinnym. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, o których mowa przede wszystkim w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, chyba że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Sąd, decydując o zabraniu dziecka z rodziny biologicznej, powinien w pierwszej kolejności starać się umieścić dziecko w rodzinie zastępczej.

- 2. *powrotu do rodziny naturalnej***

Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej. Państwo ma obowiązek podejmowania działań na rzecz powrotu dziecka z rodziny zastępczej do jego rodziny biologicznej. Z tym wiąże się obowiązek pracy z rodziną biologiczną i kontrolowania sytuacji dziecka (czy nie uległa ona poprawie umożliwiającej jego powrót). Gdyby sytuacja rodziny biologicznej nie ulegała poprawie i nie widać byłoby perspektyw do jej poprawy, należy zapewnić dziecku stabilne środowisko rodzinne w postaci rodziny adopcyjnej.

3. Utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami i innymi osobami bliskimi, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów

Dziecko ma prawo do kontaktów osobistych oraz podtrzymywania jego więzi i pozytywnych relacji z rodziną biologiczną. Dlatego powinno się unikać sytuacji, kiedy dziecko jest w rodzinie zastępczej skonfliktowanej z rodziną biologiczną. Ważne jest, aby rodzina zastępcza znajdowała się w miarę blisko od rodziny biologicznej, tak aby kontakt był możliwy i dało się podtrzymywać pozytywne więzi między dzieckiem a jego rodziną biologiczną. W miarę możliwości sąd powinien umieścić dziecko w pieczy zastępczej na terenie powiatu miejsca zamieszkania dziecka. Rodzeństwo powinno być umieszczone w tej samej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, chyba że byłoby to sprzeczne z dobrem dziecka.

4. Stabilnego środowiska wychowawczego

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka powinny stwarzać dzieciom jak najlepsze warunki do ich rozwoju intelektualnego oraz emocjonalnego. W szczególności dziecko powinno być traktowane w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej (art. 30 Konstytucji), mieć zapewniony dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych, kształcenia oraz wyrównywania braków rozwojowych i szkolnych. Rodzina zastępcza powinna również stworzyć warunki sprzyjające rozwojowi uzdolnień i zainteresowań dziecka, jak również zaspokajać jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne (art. 48 i 53 Konstytucji).

5. Pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia (art. 140-153 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

6. Ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka

Dziecko w rodzinie zastępczej powinno mieć zapewniającą ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w swoje życie prywatne (art. 47 Konstytucji). Dziecko jak każda osoba dorosła ma prawo do prywatności. Jakakolwiek ingerencja w te sfery powinna zostać uzasadniona nadrzędnym interesem.

7. Informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości

Dziecko ma prawo wypowiedzieć się w każdej sprawie go dotyczącej. Dziecko, które skończyło 13 lat może wziąć udział w postępowaniu dotyczącym go bezpośrednio, np. adopcyjnym, a jego zdanie jest dla sądu wiążące. Sąd powinien też liczyć się z opinią młodszych dzieci, uwzględniając oczywiście ich stopień rozwoju oraz swobodę wyrażania opinii.

8. Ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem (art. 40 Konstytucji)

W Polsce zabronione jest stosowanie kar cielesnych. Ani opiekun, ani wychowawca dziecka nie mają prawa dyscyplinować dziecka, używając metod poniżających lub naruszających jego nietykalność cielesną. Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych (art. 96¹ KRiO). Dziecka nie można poniżać i wyśmiewać.

9. Dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia

Dziecko powinno być informowane o swojej sytuacji oraz pochodzeniu w sposób dostosowany do jego wieku oraz nie godzący w jego poczucie wartości.

II.

Instrumenty Polityki społecznej

Rodzinna piecza zastępcza

Najbardziej wskazana ze względu na zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych i zdrowotnych dziecka, jest rodzinna piecza zastępcza.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej:

1. Rodzina zastępcza:

❖ spokrewniona:

- utworzona przez najbliższych krewnych przyjmowanego dziecka- dziadków, pradziadków lub rodzeństwo, może być pełniona przez osobę samotną lub małżeństwo;
- może w niej przebywać dowolna ilość dzieci;
- rodzina zastępcza otrzymuje comiesięczne świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w wysokości 660 zł na każde dziecko;
- otrzymuje także inne dofinansowania związane z pełnioną całodobowo opieką i wychowaniem dziecka;

❖ **niezawodowa:**

- utworzona przez dalszych krewnych przyjmowanego dziecka (takich jak wujostwo, kuzynostwo) lub osoby niespokrewnione z dzieckiem; może być pełniona przez osobę samotną lub małżeństwo;
- może w niej przebywać w tym samym czasie nie więcej jak 3 dzieci;
- rodzina zastępcza otrzymuje comiesięczne świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w wysokości 1000 zł na każde dziecko;
- otrzymuje także inne dofinansowania związane z pełnioną całodobowo opieką i wychowaniem dziecka;

❖ **zawodowa:**

- utworzona przez osoby niespokrewnione z przyjmowanym dzieckiem, kiedy jego powrót do rodziców biologicznych nie jest możliwy, a brak jest osób z rodziny pochodzenia, które mogłyby przejąć nad nim opiekę;
- może w niej przebywać w tym samym czasie nie więcej jak 3 dzieci;
- rodzina zastępcza otrzymuje comiesięczne świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w wysokości 1000 zł na każde dziecko;
- otrzymuje także inne dofinansowania związane z pełnioną całodobowo opieką i wychowaniem dziecka;
- dodatkowo przysługuje jej wynagrodzenie w kwocie nie niższej niż 2000 zł miesięcznie;

W rodzinach zawodowych wyróżnia się:

- ❖ **zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego-** utworzona przez osoby niespokrewnione z dzieckiem, przyjmująca dzieci w trybie nagłym, w celu ich zabezpieczenia, do czasu unormowania sytuacji prawnej;
- ❖ **specjalistyczną-** utworzona przez osoby niespokrewnione z przyjmowanym dzieckiem, pełniącą opiekę nad dziećmi posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, dzieci na podst. ustawy z dnia 26.10.1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz małoletnie matki z dziećmi.

2. Rodzinny dom dziecka

Utworzony dla dzieci, które nie mają bliskich osób w rodzinie mogących przejąć nad nimi opiekę, a ich pobyt w pieczy jest długotrwały, przeważnie do ukończenia przez nich 18 r.ż., a w niektórych przypadkach po uzyskaniu pełnoletniości (pozostając na prawach wychowanka).

- może w nim przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci;
- prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje comiesięczne świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w wysokości 1000 zł na każde dziecko;
- prowadzący otrzymuje także inne dofinansowania związane z pełnioną całodobowo opieką i wychowaniem dziecka;
- dodatkowo prowadzącym przysługuje wynagrodzenie w kwocie nie niższej niż 2000 zł miesięcznie;
- kandydat na prowadzącego musi odbyć szkolenie.

3. Instytucjonalna piecza zastępcza

to całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze różnego typu. Placówka zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie, zaspokaja jego niezbędne potrzeby i podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny.

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej:

- 1) Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego** - trafiają tu dzieci z powodu nagłej, kryzysowej sytuacji w rodzinie lub w przypadkach wymagających zapewnienia mu natychmiastowej opieki. Pobyt w placówce interwencyjnej nie powinien być dłuższy niż 3 miesiące, w szczególnych przypadkach może on zostać przedłużony do zakończenia trwającego postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie, umieszczenie w pieczy zastępczej.
- 2) Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego** - trafiają tu dzieci których rodzice nie podjęli działań o przywrócenie im opieki nad dzieckiem i pobyt w placówce przedłuży się do czasu znalezienia miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinie adopcyjnej bądź do uzyskania pełnoletniości. Nie oznacza to, że rodzice nie mogą zabiegać o powrót dziecka pod ich opiekę ale z reguły dzieje się tak bardzo rzadko;
- 3) Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego** - zapewniają opiekę dzieciom o indywidualnych potrzebach, wymagających stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej opieki (m.in. dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności i wymagające wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych, dzieci z zaburzeniami zachowania);
- 4) Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego** - najbardziej zbliżona do rodzinnej pieczy zastępczej ponieważ prowadzona jest przez rodzinę (na ogół małżeństwo) w ich mieszkaniu, domu lub lokalu z zasobów Miasta Szczecin. Nie ma tu zmieniających się wychowawców, kuchenkowych, personelu sprzątającego i administracyjnego.

Umieszcza się tu przede wszystkim liczne rodzeństwa, dzieci wychowują się w tej rodzinie wraz z dziećmi biologicznymi prowadzących, w placówce tej może przebywać do 8 wychowanków (w przypadku umieszczenia licznych rodzeństwa liczba ta może być większa);
- 5) Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutycznej** - zapewnia opiekę dzieciom wymagającym szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagający stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji, nie znaleziono dla nich miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Koszty pobytu w instytucjonalnej pieczy zastępczej:

Średnie miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka przebywającego w placówce opiekuńczo-wychowawczej ustalane są przez starostę a w przypadku regionalnych placówek przez marszałka województwa, i ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do 31 marca danego roku.

Skierowanie do placówki - procedura, niezbędne dokumenty, obowiązki rodziców biologicznych:

Skierowanie do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. Podstawą skierowania do placówki opiekuńczo-wychowawczej jest orzeczenie sądu o umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Rodzice dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zobowiązani są dostarczyć do podmiotu wydającego skierowanie, dokumenty dotyczące dziecka tj.:

- odpis aktu urodzenia dziecka, a w przypadku półsierot również odpis aktu zgonu zmarłego rodzica;
- dokumentację o stanie zdrowia dziecka (kartę szczepień, książeczkę zdrowia, dokumentację ze szpitala, orzeczenie o niepełnosprawności);
- dokumenty szkole, w szczególności świadectwa szkolne;
- diagnozę psychofizyczną dziecka, inne dokumenty potwierdzające potrzeby dziecka w szczególności w zakresie edukacji, udziału w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych oraz konieczności objęcia dziecka pomocą profilaktyczno-wychowawczą lub resocjalizacyjną albo leczeniem i rehabilitacją.

Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej

Rodzice, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej są zobowiązani do ponoszenia miesięcznej opłaty od pierwszego dnia pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Uchylenie się od tego obowiązku skutkuje wszczęciem egzekucji administracyjnej, umieszczeniem w Krajowym Rejestrze Dłużników oraz pogarsza szanse odzyskania pełni władzy rodzicielskiej. Nawet całkowite pozbawienie władzy rodzicielskiej nie zwalnia rodziców z obowiązku łóżenia na dziecko.

- Zgodnie z art. 193 ust 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Z 2016 r., poz. 575) za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości:

1) przyznanych świadczeń oraz dodatków, o których mowa w art. 80 ust. 1 i art. 81 -w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej, rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka,

2) średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka:
- w placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym - w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

- Zgodnie z art. 193 ust. 2 ww. ustawy za ponoszenie opłaty, o której mowa w ust. 1, rodzice odpowiadają solidarnie. Istota zobowiązania solidarnego polega na tym, że odpowiedzialność każdego z dłużników solidarnych ma za przedmiot cały dług. Wierzyciel natomiast może go dochodzić od tego dłużnika (lub od tych dłużników), od którego najłatwiej i najskuteczniej będzie można przeprowadzić egzekucję. W takiej sytuacji zasadne jest wydanie jednej decyzji zobowiązującej oboje rodziców do uiszczenia należności za pobyt dziecka w pieczy

zastępczej.

- Zgodnie z art. 193 ust. 6 opłatę, o której mowa w ust. 1, ponoszą także rodzice pozbawieni władzy rodzicielskiej którym władza rodzicielska została zawieszona albo ograniczona.

- Zgodnie z art. 194 ust. 3 ww. ustawy na wniosek rodziców istnieje możliwość odstąpienia od ustalenia opłaty, umorzenia w całości lub w części łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności lub rozłożenia na raty.

Odstąpienie od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej

Odstąpienie może nastąpić w następujących sytuacjach, gdy:

1. dochód osób lub dochód na osobę w rodzinie, osób zobowiązanych do ponoszenia opłat nie przekracza kryterium dochodowego określonego przepisami ustawy o pomocy społecznej,

2. dochód osób lub dochód na osobę w rodzinie, osób zobowiązanych do ponoszenia opłat wynosi nie więcej niż 250% kwoty kryterium dochodowego określonego przepisami ustawy o pomocy społecznej, a osoby te wychowują inne dzieci pozostające pod ich opieką, lub ponoszą odpłatność za pobyt innych członków rodziny w jednostkach pomocy społecznej, innych instytucjach zapewniających całodobową opiekę, leczenie, rehabilitację, w pieczy zastępczej lub wystąpiła inna uzasadniona okoliczność, w szczególności długotrwała choroba, bezdomność, niepełnosprawność, znaczne straty materialne powstałe w wyniku klęski żywiołowej lub innych zdarzeń losowych.

Odstąpienie od ustalenia opłaty za pobyt dziecka/dzieci w pieczy zastępczej następuje na okres określony w decyzji, nie dłużej jednak niż na okres 12 miesięcy.

W przypadku ubiegania się o odstąpienie od ustalenia opłaty za pobyt dziecka/dzieci w pieczy zastępczej znaczące są również inne dokumenty potwierdzające sytuację życiową klienta, takie jak:

- dokumenty potwierdzające długotrwałą chorobę;
- dokumenty potwierdzające bezdomność;
- dokumenty potwierdzające straty materialne powstałe w wyniku zdarzeń losowych;
- inne dokumenty, na życzenie wnioskodawcy.

W przypadku nie spełniania ww. przesłanek, zostaje wydana decyzja odmawiająca odstąpienia od ustalenia opłaty za pobyt dziecka/dzieci w pieczy zastępczej, a następnie ustalająca opłatę.

Od każdej z decyzji służy odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w terminie 14 dni od daty ich doręczenia.

Po uprawomocnieniu się decyzji ustalającej opłatę za pobyt dziecka/dzieci w pieczy zastępczej istnieje możliwość **umorzenia w całości lub części, odroczenia terminu płatności bądź rozłożenia na raty powstałej należności.**

Umorzenie w całości należności z tytułu opłaty za pobyt w pieczy zastępczej wraz z odsetkami może nastąpić na wniosek osób zobowiązanych w następujących sytuacjach:

- 1) zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty wyższej od kosztów dochodzenia i egzekucji tej należności, postępowanie egzekucyjne okazało się nieskuteczne lub egzekucja została umorzona,
- 2) pobyt w pieczy zastępczej został zakończony w wyniku odzyskania przez osoby zobowiązane możliwości zapewnienia dziecku opieki i wychowania, a utrzymanie zobowiązania mogłoby prowadzić do ponownej utraty możliwości sprawowania opieki i wychowania oraz ponownego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Umorzenie w części należności z tytułu opłaty za pobyt w pieczy zastępczej może nastąpić na wniosek osób zobowiązanych w sytuacji spełnienia przynajmniej 2 z poniższych przesłanek:

- 1) dochód osób lub dochód na osobę w rodzinie, osób zobowiązanych do ponoszenia opłat wynosi nie więcej niż 300% kryterium dochodowego określonego przepisami ustawy o pomocy społecznej,
- 2) osoby zobowiązane realizują ustalenia zawartego kontraktu socjalnego, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej lub planu pracy z rodziną, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 3) osoby zobowiązane wychowują inne dzieci pozostające pod ich opieką,
- 4) osoby zobowiązane ponoszą odpłatność za pobyt innych członków rodziny w jednostkach pomocy społecznej, innych instytucjach zapewniających całodobową opiekę, leczenie, rehabilitację lub w pieczy zastępczej,
- 5) występuje inna uzasadniona okoliczność, w szczególności długotrwała choroba, bezdomność, niepełnosprawność, znaczne straty materialne powstałe w wyniku klęski żywiołowej lub innych zdarzeń losowych.

Umorzenie części należności może dotyczyć zarówno całego okresu pobytu w pieczy zastępczej, jeżeli został zakończony oraz wybranego okresu pobytu w pieczy, w tym okresu aktualnego pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Rozłożenie na raty lub odroczenie terminu płatności należności z tytułu opłaty za pobyt w pieczy zastępczej może nastąpić na wniosek osób zobowiązanych w przypadku, gdy zastosowanie ulgi rokuje zapłatę należności w całości lub części, oraz zachodzi co najmniej jedna z poniższych okoliczności:

- 1) osoby zobowiązane do ponoszenia opłat współpracują z pracownikiem socjalnym lub asystentem rodziny na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego,
- 2) osoby zobowiązane realizują na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego ustalenia zawartego kontraktu socjalnego, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej lub planu pracy z rodziną, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 3) osoby zobowiązane ponoszą odpłatność za pobyt innych członków rodziny w jednostkach pomocy społecznej, innych instytucjach zapewniających całodobową opiekę, leczenie, rehabilitację lub w pieczy zastępczej,

- 4) występuje inna uzasadniona okoliczność, w szczególności długotrwała choroba, bezdomność, niepełnosprawność, znaczne straty materialne powstałe w wyniku klęski żywiołowej lub innych zdarzeń losowych.

Warunkiem umorzenia w całości lub części, odroczenia terminu płatności bądź rozłożenia na raty powstałej należności jest złożenie stosownego wniosku, oświadczenia o sytuacji majątkowej, rodzinnej i osobistej oraz udokumentowanie sytuacji materialno - bytowej.

Przez udokumentowanie sytuacji materialno - bytowej należy rozumieć przedstawienie wszelkich dokumentów potwierdzających dochód osoby/rodziny, tj.:

- decyzja organu rentowego przyznającego rentę lub emeryturę z ubezpieczenia społecznego albo orzeczenia komisji do spraw inwalidztwa i zatrudnienia wydanego przed dniem 1 września 1997 r. lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności;
- dowód otrzymania renty lub emerytury, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia - przedemerytalnego (z miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku);
- zaświadczenie pracodawcy o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia z miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku pomniejszone o miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób;
- zaświadczenie o wysokości stypendium socjalnego przyznanego na podstawie ustawy o szkolnictwie wyższym z miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku;
- zaświadczenie o pozostawaniu w ewidencji bezrobotnych lub poszukujących pracy oraz prawie o zasiłku dla bezrobotnych albo decyzji z urzędu pracy;
- zaświadczenie o wysokości świadczenia rodzinnego udzielonego za miesiąc poprzedzający miesiąc złożenia wniosku (zasiłku rodzinnego, świadczenia alimentacyjnego z funduszu alimentacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, zasiłku pielęgnacyjnego) lub decyzja w tym zakresie;
- decyzja lub zaświadczenia o wysokości świadczeń pobieranych z pomocy społecznej;
- dodatek mieszkaniowy - udokumentowanie decyzją lub zaświadczeniem;
- zeznanie podatkowe za poprzedni rok kalendarzowy w przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą jako osoba fizyczna;
- oświadczenie o wysokości dochodu netto osiąganego z prowadzonej działalności gospodarczej w przypadku rozliczania się na podstawie karty podatkowej lub ryczału ewidencjonowanego (z miesiąca poprzedzającego wniosek);
- wyrok alimentacyjny wraz potwierdzeniem wpłaty alimentów na rzecz innej osoby za miesiąc poprzedzający miesiąc złożenia wniosku - w celu odliczenia od dochodu;
- oświadczenie o dochodach z pracy dorywczej;
- dowód ponoszenia odpłatności za pobyt innych członków rodziny w jednostkach pomocy społecznej;
- inne dokumenty potwierdzające dochód jednorazowy.

Wysokość przysługujących świadczeń:

- 660,00 zł miesięcznie - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;
- 1.000,00 zł miesięcznie - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje także dodatek nie niższy niż 200 zł na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania:

- na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- na dziecko umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka może być przyznane świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - jednorazowo.

Rodziny zastępcze zawodowe oraz prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje wynagrodzenie nie niższe niż kwota **2000,00 zł miesięcznie**, a rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego nie niższą niż **kwota 2600,00 zł miesięcznie**.

Ponadto wszystkim rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka przysługuje świadczenie "Rodzina 500+" na każde umieszczone dziecko w wysokości 500 zł miesięcznie.

Osoby otrzymujące świadczenia, dodatki, wynagrodzenia, o których mowa wyżej są obowiązane niezwłocznie poinformować o każdej zmianie w ich sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej, która ma wpływ na prawo do tych świadczeń.

Inne fakultatywne świadczenia przysługujące rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka;
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka (jednorazowo);
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych;
- środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w wysokości odpowiadającej ponoszonym opłatom;
- w rodzinie zastępczej zawodowej można przyznać świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego;
- pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka.

I. Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków z pieczy zastępczej

Warunkiem korzystania z pomocy jest przygotowanie przez usamodzielnianego **Indywidualnego Programu Usamodzielnienia (IPU)**. Program ten przygotowuje usamodzielniany z **opiekunem usamodzielnienia** i przedstawia go do zatwierdzenia osobie właściwej lub działającej z jej upoważnienia, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności.

Opiekunem usamodzielnienia może być osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom, dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny, wychowawca, psycholog, terapeuta inny pracownik placówki opiekuńczo-wychowawczej lub inna osoba wskazana przez usamodzielnianego i zaakceptowana przez osobę decyzyjną w zakresie. **Osoba usamodzielniana** co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji **opiekuna usamodzielnienia** oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby.

Zatwierdzony **Indywidualny Program Usamodzielnienia** i jego realizacja staje się podstawą do korzystania z przysługujących form pomocy. Co oznacza, że w przypadku zmiany planów ujętych w tym Programie usamodzielniany musi je niezwłocznie zgłosić. Po zakończeniu realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia osoba usamodzielniana wraz z opiekunem usamodzielnienia i pracownikiem dokonują **oceny końcowej procesu usamodzielnienia**

Komu przysługuje pomoc ?

udzielana zgodnie z **ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** dotyczy wychowanków, którzy po osiągnięciu pełnoletności rozpoczęli proces usamodzielniania opuszczając:

rodzinę zastępczą,

rodzinny dom dziecka,

placówkę opiekuńczo-wychowawczą,

regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Formy pomocy.

Usamodzielniani mogą korzystać z następujących form pomocy:

1. pomoc na kontynuowanie nauki (pieniężna)
2. pomoc na usamodzielnienie (pieniądze)
3. pomoc na zagospodarowanie (rzeczowo-pieniężna)
4. pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych

5. pomoc w uzyskaniu zatrudnienia

6. pomoc prawna i psychologiczna

Okres pobytu w pieczy a uprawnienia do objęcia pomocą :

Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej mogą korzystać z pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie, jeżeli przebywali w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- **3 lat** - w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną;
- **1 roku** - w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Sposób przyznania pomocy:

Przyznanie oraz odmowa przyznania pomocy dla osoby usamodzielnianej na kontynuowania nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie następuje w drodze decyzji administracyjnej. Decyzję zmienia się lub uchyla, jeżeli osoba usamodzielniana marnotrawi przyznane świadczenia. Pomoc ta przyznawana jest (lub udzielana) na wniosek osoby usamodzielnianej.

Kryteria odmowy przyznania pomocy:

Przyznania pomocy na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie lub na zagospodarowanie można odmówić w przypadku gdy:

- istnieje uzasadnione przypuszczenie, że pomoc zostanie wykorzystana niezgodnie z celem na jaki zostanie przyznana
- osoba usamodzielniana przed osiągnięciem pełnoletności opuściła samowolnie pieczę zastępczą
- osoba usamodzielniana porzuciła naukę umożliwiającą jej przygotowanie zawodowe i nie podejmuje zatrudnienia
- stosunek pracy z osobą usamodzielnianą został rozwiązany bez wypowiedzenia z winy pracownika
- osoba usamodzielniana bez uzasadnionej przyczyny uchyla się od podjęcia proponowanego jej zatrudnienia
- osoba usamodzielniana została skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe

Pomoc na kontynuowanie nauki

przyznaje się osobie usamodzielnianej **w wysokości 500,00 zł miesięcznie**, jeżeli kontynuuje naukę:

- w szkole;
- w zakładzie kształcenia nauczycieli;
- na uczelni ;
- na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia;
- u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą **25. roku życia**.

Pomoc przysługuje w czasie trwania odpowiednio roku szkolnego, roku akademickiego, kursu albo przygotowania zawodowego, obejmuje także okresy wakacji i ferii jeśli wchodzą one w okres roku szkolnego bądź akademickiego.

Pomoc na kontynuowanie nauki **nie przysługuje** w przypadku, gdy osoba usamodzielniana:

- kontynuuje naukę w szkole ponadgimnazjalnej lub uczelni, która zapewnia nieodpłatną naukę i nieodpłatne pełne utrzymanie;
- bez uzasadnionych powodów zmieniła trzykrotnie, na tym samym poziomie kształcenia, szkołę, zakład kształcenia nauczycieli lub uczelnię, kurs lub przygotowanie do wykonywania zawodu;
- została umieszczona w zakładzie karnym.

Pomoc na kontynuowanie nauki **można zawiesić**:

- w trakcie kształcenia w zakładzie kształcenia nauczycieli lub w uczelni jeżeli osoba usamodzielniana przebywa na urlopie od zajęć;
- **osoba usamodzielniana nie realizuje indywidualnego programu usamodzielnienia.**

Pomoc na usamodzielnienie

Kryterium dochodowe pomocy na usamodzielnienie

Pomoc przyznawana jest osobie usamodzielnianej, której dochód miesięczny nie przekracza kwoty 1200 zł.

W przypadku gdy dochód miesięczny osoby usamodzielnianej przekracza kwotę 1200 zł, pomoc może być przyznana w szczególnie uzasadnionych sytuacjach. Ustalając dochód osoby usamodzielnianej uwzględnia się dochody, o których mowa w ustawie z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, uzyskane w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku .

Ustalając dochód osoby usamodzielnianej uwzględnia się sumę dochodów tej osoby, jej małżonka oraz dzieci pozostających na jej utrzymaniu, podzieloną przez liczbę tych osób.

Wysokość pomocy na usamodzielnienie:

W przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę **zastępczą spokrewnioną**, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres **co najmniej 3 lat**

- wynosi nie mniej niż **3300 zł**

W przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę **zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną:**

- nie mniej niż **6 600 zł** - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres **powyżej 3 lat,**
- nie mniej niż **3 300 zł** - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres **od 2 do 3 lat,**
- nie mniej niż **1 650 zł** - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres **poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.**

Pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona, w zależności od ustaleń indywidualnego programu usamodzielniania, jednorazowo lub w ratach, nie później jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą **26. roku życia.**

W przypadku gdy osoba usamodzielniana otrzymuje pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki.

W uzasadnionych przypadkach pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona w trakcie wypłacania pomocy na kontynuowanie nauki.

Pomoc na zagospodarowanie

Kryterium dochodowe pomocy na zagospodarowanie

Przyznawana jest osobie usamodzielnianej, której dochód miesięczny nie przekracza kwoty 1200 zł.

W przypadku gdy dochód miesięczny osoby usamodzielnianej przekracza kwotę 1200 zł pomoc może być przyznana w szczególnie uzasadnionych sytuacjach.

Ustalając dochód osoby usamodzielnianej uwzględnia się dochody, o których mowa w ustawie z 28 listopada 2003 r o świadczeniach rodzinnych, uzyskane w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku . Ustalając dochód osoby usamodzielnianej uwzględnia się sumę dochodów tej osoby, jej małżonka oraz dzieci pozostających na jej utrzymaniu, podzieloną przez liczbę tych osób.

- Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą **26. roku życia,** w wysokości:
 - nie niższej niż **1 500 zł,**
 - nie niższej niż **3 000 zł** w przypadku osoby usamodzielnianej legitymującej się **orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności**

Pomoc na zagospodarowanie może być przyznana w formie rzeczowej.

- Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków z pieczy zastępczej, którzy opuścili pieczę zastępczą w okresie do 31 grudnia 2011 r. - reguluje **USTAWA z dnia 12 marca 2004 r. o POMOCY SPOŁECZNEJ - stan prawny na dzień 31 grudnia 2011 r. W Dziale Pieczy Zastępczej można uzyskać szczegółowe informacje o obowiązujących różnicach przy tym trybie usamodzielniania.**
- Inne formy pomocy w usamodzielnianiu omówione w części III jako wspólne dla usamodzielnianych niezależnie od rodzaju miejsca dorastania.

II. Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków z innych form opieki całodobowej

Pomoc dla osób usamodzielnianych - USTAWA z dnia 12 marca 2004 r. o POMOCY SPOŁECZNEJ (Dz. U. 2016 r., poz. 930) - art. 88 - 90a

Pomoc dla usamodzielnianych zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (**uops**) dotyczy wychowanków, którzy po osiągnięciu pełnoletności opuścili:

- dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie (DPS)
- dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (DSM)
- schronisko dla nieletnich (SN)
- zakład poprawczy (ZP)
- specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy (SOSW)
- specjalny ośrodek wychowawczy (SOW)
- młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę (MOS)
- młodzieżowy ośrodek wychowawczy (MOW).

i przebywali tam na podstawie orzeczenia sądu, przez co najmniej rok.

Usamodzielniani mogą korzystać z następujących form pomocy:

1. pomoc pieniężna na usamodzielnienie
2. pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki
3. pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym, w mieszkaniu chronionym
4. pomoc w uzyskaniu zatrudnienia
5. pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej

Pomoc przysługuje osobie usamodzielnianej **opuszczającej dom pomocy społecznej, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy albo specjalny ośrodek wychowawczy**, w przypadku gdy osoba ta **jest zdolna do samodzielnej egzystencji**.

Pomoc przysługuje osobie **opuszczającej dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, jeżeli bezpośrednio przed przyjęciem do takiego domu przebywała co najmniej rok** w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, w domu pomocy społecznej, w schronisku dla nieletnich, w zakładzie poprawczym, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, w specjalnym ośrodku wychowawczym, w młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę albo w młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

Pomoc pieniężna na usamodzielnienie i pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje osobie usamodzielnianej:

- samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza 200% kwoty kryterium dochodowego na osobę samotnie gospodarującą, tj. **1 268,00 zł (634 zł kryterium x 200%)**
- w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza 200% kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, tj. **1 028,00 zł (514 zł kryterium x 200%)**.

Podstawę do ustalenia wysokości pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, na kontynuowanie nauki i pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej stanowi kwota **1 722,00 zł**.

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki w wysokości 30% podstawy - tj. 516,60 zł miesięcznie przysługuje osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę w:

- gimnazjum
- szkole ponadpodstawowej;
- szkole ponadgimnazjalnej;
- szkole wyższej.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą **25 roku życia**.

Pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki **zaprzestaje się udzielać** w przypadku, gdy osoba usamodzielniana:

- kontynuuje naukę w szkole ponadgimnazjalnej, szkole ponadpodstawowej lub szkole wyższej, która zapewnia nieodpłatną naukę i nieodpłatne pełne utrzymanie lub
- bez uzasadnionych powodów zmieniła trzykrotnie na tym samym poziomie kształcenia szkołę lub szkołę wyższą.

Pomoc pieniężna na usamodzielnienie

Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie określona jest w § 5 Rozporządzenia Ministra Pracy Polityki Społecznej z dnia 03 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnieni, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz.U., 2012 r., poz. 954) i wynosi :

- **dla osoby usamodzielnianej opuszczającej dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie lub dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży ustala się w kwocie odpowiadającej:**
- **400% podstawy - 6 888,00 zł** w przypadku gdy osoba usamodzielniana opuszcza:
 - dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;
 - dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie i przebywała w nim przez okres **powyżej trzech lat**;

- **200% podstawy - 3 444,00 zł** - w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres **powyżej dwóch lat do trzech lat**;
- **100% podstawy - 1 722,00 zł** - w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres **od roku do dwóch lat**.
- **dla osoby usamodzielnianej opuszczającej schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy ustala się w kwocie odpowiadającej:**
 - **300% podstawy - 5 166,00 zł** - w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w ww. placówkach przez okres **powyżej trzech lat**;
 - **200% podstawy - 3 444,00 zł** - w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w ww. placówkach przez okres **powyżej dwóch lat do trzech lat**;
 - **100% podstawy 1 722,00 zł** - w przypadku gdy przebywała w ww. placówkach przez okres **od roku do dwóch lat**.

W przypadku gdy osoba usamodzielniana otrzymuje pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki.

W uzasadnionych przypadkach pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona w trakcie wypłacania pomocy na kontynuowanie nauki.

Pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki udziela starosta powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed skierowaniem do placówki, o której mowa wyżej.

Odmowa przyznania pomocy

Pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i na kontynuowanie nauki **można odmówić** w przypadku, gdy:

- istnieje uzasadnione przypuszczenie, że pomoc pieniężna zostanie wykorzystana niezgodnie z celem, na jaki została przyznana;
- osoba usamodzielniana przed osiągnięciem pełnoletności opuściła samowolnie dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży lub schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy;
- osoba usamodzielniana porzuci naukę umożliwiającą jej przygotowanie zawodowe i nie podejmie zatrudnienia;
- osoba usamodzielniana porzuci pracę i uchyla się od podjęcia proponowanego jej zatrudnienia;
- osoba usamodzielniana została skazana prawomocnym wyrokiem za popełnienie przestępstwa z winy umyślnej.

Zawieszenie przyznania pomocy

Pomoc pieniężną na usamodzielnienie i na kontynuowanie nauki **można zawiesić** w przypadku gdy:

- wystąpiły szczególne okoliczności związane z tokiem nauki, stanem zdrowia lub zdarzeniem losowym dotyczącym osoby usamodzielnianej;
- nastąpiła przerwa w kontynuowaniu nauki przez osobę usamodzielnianą w okresie między ukończeniem przez nią szkoły niższego stopnia a rozpoczęciem nauki w szkole wyższego stopnia;
- stwierdzi się marnotrawienie przyznanej pomocy;
- osoba usamodzielniana nie realizuje programu usamodzielnienia.

Pomoc pieniężną na usamodzielnienie i na kontynuowanie nauki **zawiesza się**, w przypadku gdy przeciwko osobie usamodzielnianej wszczęto postępowanie karne o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Jeżeli po upływie okresu zawieszenia pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i na kontynuowanie nauki przyczyny jej zawieszenia nie ustąpiły, następuje odmowa udzielenia pomocy.

Pomoc na zagospodarowanie

Wysokość pomocy

Wysokość pomocy pieniężnej na zagospodarowanie określona jest w § 6 Rozporządzenia Ministra Pracy Polityki Społecznej z dnia 03 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie ustala się jako:

- równowartość kwoty **nie wyższej niż 300% podstawy - 5 166,00 zł;**
- **równowartość 300% podstawy - 5 166,00 zł** - dla osoby usamodzielnianej **niepełnosprawnej w stopniu umiarkowanym lub znacznym.**

Przeznaczenie

Pomoc na zagospodarowanie może być przeznaczona na:

- materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu i wyposażenia mieszkania;
- niezbędne urządzenia domowe;
- pomoce naukowe;
- sprzęt rehabilitacyjny;
- sprzęt, który może służyć do podjęcia zatrudnienia.

Pomoc na zagospodarowanie przyznana jest w formie rzeczowej.

III. Inne formy pomocy i wsparcia dla osób usamodzielnianych z pieczy zastępczej i innych form całodobowego pobytu z ustawy o pomocy społecznej, niezależne od czasu pobytu usamodzielnianego, terminu jej opuszczenia i daty osiągnięcia pełnoletności

Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych

Mieszkania chronione to lokale kilkuosobowe, przeznaczone dla usamodzielniającej się młodzieży z szeroko rozumianej całodobowej opieki zastępczej, mające na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb mieszkaniowych. Są przeznaczone dla młodzieży, która po opuszczeniu pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej, nie ma możliwości zamieszkania w domu rodzinnym, nie ma uprawnień do żadnego lokalu a niskie dochody lub ich brak uniemożliwiają wynajęcie mieszkania na otwartym rynku nieruchomości. Mieszkania chronione mają charakter rotacyjny i są przeznaczone dla młodzieży uczącej się. Można w nich zamieszkiwać okresowo, np. do czasu uzyskania lokalu z mieszkaniowego zasobu gminy.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:

- nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- wypełniają obowiązek alimentacyjny, gdy taki obowiązek na nich spoczywa;
- mają pełną zdolność do czynności prawnych;
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone:
 1. zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia
 2. opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka - mogą zapewnić dziecku odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe.

Ponadto: Pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

Oraz: W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów.

Niniejsze wymagania w stosunku do kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka reguluje art. 42 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kwalifikacja kandydatów na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze oraz do prowadzenia rodzinnych domów dziecka.

Przebieg procedury oceniającej kandydatów to proces, który przebiega dwuetapowo:

I etap - Wstępna ocena spełniania warunków o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Po otrzymaniu od organizatora rodzinnej pieczy zastępczej akceptacji, etap ten kończy się wydaniem skierowania na szkolenie.

II etap - Szkolenie i kwalifikacja. Pozytywne zakończenie tego etapu skutkuje wpisaniem kandydatów do rejestru osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka zgodnie z art. 46 ust. 2 ww. ustawy.

I etap:

1. Zgłoszenie kandydatów.

2. Wstępna rozmowa.

ma charakter informacyjny. W trakcie tego spotkania kandydaci mogą skonfrontować swoje dotychczasowe wyobrażenia związane z rodzicielstwem zastępczym oraz zapoznać się z całą procedurą. Otrzymają formularz wniosku - który formalnie potwierdzi zgłoszenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

3. Wniosek

Warunkiem rozpoczęcia współpracy jest złożenie przez kandydatów pisemnego wniosku.

Wniosek powinien zawierać:

- dane osobowe i kontaktowe
- informacje dotyczące kandydatów (w szczególności: stan cywilny, wiek, wykształcenie, aktualne zajęcie, zainteresowania, informacje o własnych dzieciach)
- uzasadnienie (motywacja dotycząca ubiegania się o kwalifikację)

4. Wizyta w miejscu zamieszkania kandydatów.

Ustala się również wizytę w miejscu zamieszkania kandydatów. Wizyta ma na celu bliższe poznanie kandydatów, ustalenie ich warunków bytowych i mieszkaniowych. Podczas wizyty pracownik wypełnia formularz zawierający szczegółowe dane o kandydatach, ich sytuacji materialnej, mieszkaniowej, zdrowotnej i rodzinnej. Ponadto kandydaci składają oświadczenie potwierdzające spełnianie przez nich wymogów ustawowych.

Dokumenty jakie należy przygotować na wizytę pracownika w miejscu zamieszkania:

- Zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia potwierdzające zdolność do opieki nad dzieckiem (wystawione przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej);
- Dokument poświadczający uzyskiwany dochód (np. zaświadczenie o zatrudnieniu i zarobkach, decyzja ZUS o rencie/emeryturze);
- Udokumentowanie stanu cywilnego (np. odpis aktu małżeństwa, wyrok rozwodowy, akt zgonu współmałżonka);

- Aktualne zaświadczenie o niekaralności;
- Kserokopia dowodu osobistego;
- Potwierdzenie statusu zajmowanego lokalu (np. umowa najmu, akt własności) oraz potwierdzenie regulowania bieżących opłat za lokal;
- Inne dokumenty potwierdzające rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej (np. rekomendacje z miejsca pracy, świadectwa ukończenia kursów o tematyce związanej z opieką i wychowaniem dzieci, opinie szkolne dotyczące własnych dzieci);

Ponadto w trakcie trwania procedury pracownik może występować o udostępnienie danych o rodzinie do innych instytucji np. właściwego miejscowo komisariatu policji.

Na podstawie zebranego materiału pracownik sporządza opinię dotyczącą spełniania przez kandydatów warunków formalnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

5. Badanie psychologiczne.

Kandydaci otrzymują informację o terminie badania psychologicznego. Badanie ma na celu stwierdzenie czy kandydaci mają odpowiednie predyspozycje oraz właściwą motywację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Badanie psychologiczne składa się z rozmowy z psychologiem oraz testów psychologicznych. Pozytywna opinia sporządzona przez psychologa jest elementem wymogu formalnego.

Kandydaci otrzymują informację o wyniku prowadzonej procedury.

II etap

1. Skierowanie na szkolenie

W przypadku wstępnej akceptacji dokonanej na podstawie spełniania warunków o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2, kandydaci otrzymują skierowanie na szkolenie:

- Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, niezawodowe i prowadzenia rodzinnego domu dziecka prowadzone jest zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 09 grudnia 2011r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.
- Podstawowy zakres programowy, który muszą odbyć wszyscy kandydaci obejmuje 60 godzin dydaktycznych w tym: 50 godzin szkolenia grupowego oraz 10 godzin praktyk (godziny dydaktyczne).
- Zajęcia są realizowane podczas 12 sesji szkoleniowych.
- Zajęcia odbywają się w grupach.
- Na część praktyczną uczestnicy szkolenia są kierowani do zawodowych rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka lub placówki opiekuńczo-wychowawczej.
- Warunkiem uzyskania świadectwa ukończenia szkolenia jest uczestnictwo we wszystkich sesjach szkoleniowych oraz odbycie praktyk
- Dopuszczalna jest jedna usprawiedliwiona nieobecność pod warunkiem nadrobienia materiału.
- Nadrobienie materiału w przypadku nieobecności, odbywa się w systemie indywidualnych konsultacji z prowadzącymi szkolenie.
- Kandydaci na zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka muszą ukończyć dodatkowy zakres programowy.
- Uczestnicy szkolenia otrzymują bezpłatne materiały dydaktyczne. Uczestnicy nie ponoszą kosztów szkolenia.

2. Kwalifikacja

Zaświadczenie kwalifikacyjne jest wydawane na wniosek kandydatów, którzy posiadają świadectwo ukończenia szkolenia. O zakwalifikowaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej/zawodowej/prowadzenia rodzinnego domu dziecka decyduje zespół specjalistów złożonych w szczególności z psychologa, pedagoga, pracownika organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Dane zakwalifikowanych kandydatów umieszcza się w rejestrze osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka zgodnie z art. 46 ust. 2 ww. ustawy.

3. Dobór dzieci

Po otrzymaniu przez kandydatów kwalifikacji są oni przygotowywani (przez pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej) na przyjęcie dziecka: otrzymują szczegółowe informacje o sytuacji dziecka: prawnej, zdrowotnej, edukacyjnej, rodzinnej i inne, zapoznają się z dokumentacją dotyczącą dziecka, mają możliwość kontaktu z aktualnym opiekunem dziecka i dzieckiem.

Po podjęciu decyzji odnośnie przyjęcia dziecka do rodziny kandydaci składają stosowny wniosek do Sądu. W sporządzeniu wniosku może pomóc pracownik prowadzący kandydatów.

III.

Identyfikacja problemów występujących w obszarze pieczy zastępczej

OKRESY ŻYCIA LUDZKIEGO (wg B. Harwas-Napierała i J. Trempały)

- 1. okres prenatalny** - od poczęcia do narodzin
- 2. okres wczesnego dzieciństwa** (podokres wieku niemowlęcego i poniemowlęcego) od narodzin do 3 r.ż.
- 3. okres średniego dzieciństwa** – wiek przedszkolny od 4 do 6 r.ż.
- 4. okres późnego dzieciństwa** -wiek szkolny od 6/7 do 10-12 r.ż.
- 5. okres adolescencji** (podokres wczesnej adolescencji, tj. wiek dorastania i podokres późnej adolescencji, tj. wiek młodzieńczy) od około 10/12 do około 20/23 r.ż.
- 6. okres wczesnej dorosłości** od około 20/23 r.ż. do około 35/40 r.ż.
- 7. okres średniej dorosłości** od około 35/40 do około 55/60 r.ż.
- 8. okres późnej dorosłości** od około 55/60 r.ż. i wyżej

Teoria rozwoju psychospołecznego Erika Eriksona

Model rozwoju psychospołecznego

Osiem okresów lub **kryzysów**, które jednostka musi pomyślnie rozwiązać, aby zachować zdrowie psychiczne. Osoba, która nie rozwiąże kryzysu będzie odczuwać jego skutki w późniejszym okresie życia. Tym samym rozwój jej będzie ograniczony

Model rozwoju tożsamości Erika Eriksona	Rodzaj konfliktu (kryzysu)	Pozytywne rozwiązanie konfliktu	Negatywne rozwiązanie konfliktu
Stadia rozwoju psychospołecznego - lata życia			
1 rok życia	Zaufanie - brak zaufania	Zaufanie do świata nadzieja na przyszłość	Brak poczucia bezpieczeństwa, lęk przed przyszłością
2 i 3 rok życia	Autonomia - wstyd i zwątpienie	Poczucie autonomii i własnej wartości	Uczucie wstydu i zwątpienia we własne zdolności
4 i 5 rok życia	Inicjatywa - poczucie winy	Zdolność do inicjowania działań i czerpania przyjemności z ich realizacji	Obawa przed karą, poczucie winy
Od 6 do 11 roku życia	Przedsiębiorczość - Poczucie niższości	Poczucie sukcesu i I kompetencji, wiara w siebie	Niedostosowanie do innych i poczucie niższości
12 -18 lat dorastanie	Tożsamość-rozproszenie	Ukształtowanie spójnej, zintegrowanej osobowości, ukształtowanie poczucia tożsamości	Brak integralności, zagubienie w kwestii własnej tożsamości
20-30 lat wczesna dorosłość	Intymność-samotność	Umiejętność nawiązywania intymnych relacji z innymi	Samotność, pozbawione treści związku z innymi
40-64 lat średnia dorosłość	produktywność-stagnacja	Zdolność do opieki i troski o innych	Nuda i nadmierna troska o siebie
Powyżej 65 r.ż. późna dorosłość	integracja-rozpacz	Poczucie satysfakcji z własnego życia	Żal z powodu życiowych błędów
Powyżej 65 r.ż. późna dorosłość	integracja-rozpacz	Poczucie satysfakcji z własnego życia	Żal z powodu życiowych błędów

**OPIEKUNOWIE ZASTĘPCZY
DZIECI I MŁODZIEŻ
RODZICE BIOLOGICZNI
OTOCZENIE**

Pieczą zastępczą mierzoną sukcesami i porażkami

I.

- A) Co dobrego dla nas wynika, gdy odniesiemy sukces?
- B) Jakie są zagrożenia sukcesu?

II.

- A) Jakie są minusy sytuacji gdy przegrywamy?
- B) Co dobrego może wynikać z przegranej?

IV.

Wskazanie przyczyn i konsekwencji

Model medyczny

- - problem jednostki
- - opieka medyczna
- - leczenie indywidualne
- - pomoc profesjonalna
- - przystosowanie jednostki
- - zachowanie (obserwacja)
- - opieka
- - polityka zdrowotna
- - indywidualne przystosowanie jednostki

Model społeczny

- - problem jednostki jest problemem społecznym
- - integracja biopsychospołeczna
- - działanie społeczne
- - indywidualna i zbiorowa odpowiedzialność
- - zmiany w środowisku (akceptacja)
- - postawy społeczne
- - prawa człowieka
- - polityka społeczna
- - zmiany społeczne

Obydwa te modele pozostają ze sobą w swoistej opozycji. Podejmij się próby zintegrowania w klasyfikacji trzech płaszczyzn

Model medyczny	Model społeczny

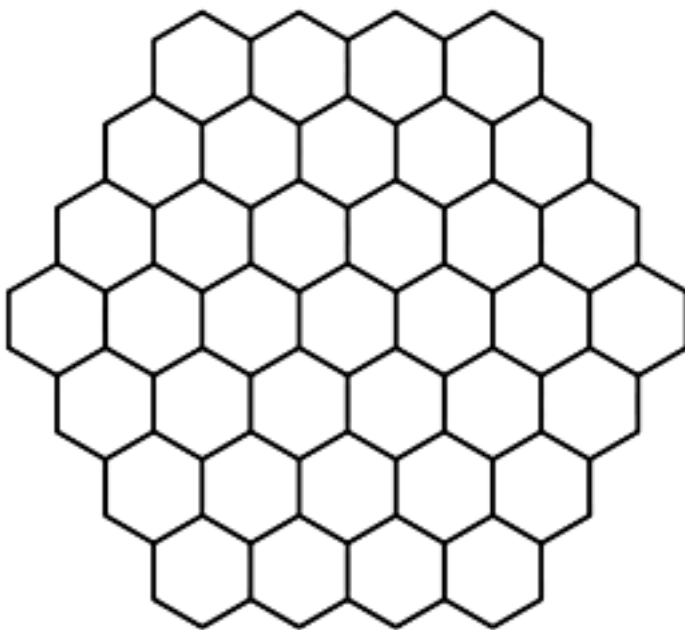
**MEDYCZNE
PSYCHICZNE
SPOŁECZNE (ŚRODOWISKOWE)**

1. Zwycięzca / przegrany

V.

Sposoby rozwiązywania problemów z wykorzystaniem istniejących zasobów i interdyscyplinarnej współpracy

1. Plastry miodu

Pomyśl o sytuacji rodziny/dziecka, która:

- nie ma możliwości, jakie chciałaby mieć
- ma obawy, które ją/go hamują
- ma potrzeby, które nie są zapewnione
- nie wierzy w siebie nie ma poczucia wartości

????????

Co by było. gdyby miała/miałoby możliwości, nie miałaby/miałoby obaw, realizowałaby/realizowałoby swoje potrzeby i wierzyłaby/wierzyłoby w siebie i swoje możliwości.....

Bibliografia:

- Pedagogika społeczna. Człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Warszawa 1993
- F. Wojciechowski, Niepełnosprawność, rodzina, dorastanie, Warszawa 2007
- Bee H., *Psychologia rozwoju człowieka*, Poznań 2004.
- Birch A., Malim T., *Psychologia rozwojowa w zarysie. Od niemowlęstwa do dorosłości*, Warszawa 1998.
- Brzezińska A. (red.), *Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*, Gdańsk 2005.
- Harwas-Napierała B., Trempała J., *Psychologia rozwoju człowieka. Charakterystyka okresów życia człowieka*, Warszawa 2004.
- Skuteczna współpraca w zespole, *Cykl szkoleniowy realizowany jest w ramach projektu pn. „Wdrożenie strategii szkoleniowej”, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Priorytet V, Działanie 5.1, Poddziałanie 5.1.1)*. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
- K. Czekał, D. Świech, *Techniki efektywnej pracy z grupą i jednostką, Materiały dydaktyczne dla trenerów warsztatów bloku B opracowane w ramach projektu Praktyki pedagogiczne drogą do innowacyjnego szkolnictwa*, Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych sp. z o.o.
- A. K. Koźmiński, W. Piotrowski, *Zarządzanie. Teoria i praktyka*, PWN Warszawa 2002
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (ze zm.)